

Naturskyddsföreningen Norra Älvsborg

Länsförbund av Svenska Naturskyddsföreningen

B. Ingvar Andersson
Svarteviksvägen 15
441 91 Alingsås
Ordf. i Naturskyddsföreningen
i Norra Älvsborg

Anmälan avseende misstänkt miljöbrott begånget av Kilanda Cementgjuteri AB och Centrum Påle AB vid pågående exploatering (utfyllnad) av Kollanda Mosse inom Ale Kommun, Västra Götalands län.

Naturskyddsföreningen Norra Älvsborg (NFiNÄ) har av Alefjälls Naturskyddsförening (ANF) och personer verksamma inom Naturskyddsföreningen i Ale uppmärksammats på att vid arbeten med iordningställande av uppställningsplats på fastigheten Kollanda 1:29 inom Kollanda mosse, Ale kommun, har företagen Kilanda Cementgjuteri AB och Centrum Påle AB på ett flagrant sätt uppenbarligen brutit mot flera föreskrivna skyddsåtgärder. Skyddsåtgärderna är angivna i Länsstyrelsens föreläggande (2011-08-25 med diarienummer 525-3486-2011, **Bilaga 1**) med stöd av 12 kap 6 § miljöbalken. Syftet med föreskrivna skyddsåtgärder var att säkerställa att den av Kilanda Cementgjuteri planerade utfyllnaden, omfattande ca 4 ha av mosseytan, skulle ske på ett sådant sätt så att exploatering och arbeten inte kommer i konflikt med och då omfattas av förbud enligt 4 och 6 §§ artskyddsförordningen.

Ordföranden i NFiNÄ har på plats ihop med personer både från ANF och från Naturskyddsföreningen i Ale kunnat observera de olika åtgärder som innebär överträdelser av föreläggandets olika krav och som även utgör misstänkta miljöbrott. Observationerna listas kortfattat nedan och i **Bilaga 2** finns bildbevis.

Observationer:

2013-04-28, Ett betydligt större område än de 4 ha Länsstyrelsen tillåtit är kalhugget och utstakat med käppar. Avverkningen har utförts under perioden 18 till 21 april 2013.

2013-06-03, Dumpning av asfalt har utförts på mossen bakom kontorsbyggnaden vid Kilanda Cementgjuteri.

2013-06-03, Flytande betong och defekta betongprodukter har tippats och har använts som utfyllnadsmaterial i och intill en damm vid bäcken på östra sidan om företaget Centrum Påle AB.

2013-07-16, Noteras att Kilanda Cementgjuteri spolrar rent sina fordon så att sköljvattnet med färsk betong rinner rakt ut i mossen.

2013-07-16, Noteras att betongutfyllnaderna som vi sett **2013-06-03** vid företaget Centrum Påles östra sida nu är täckta med grus och sten och att utfyllnaden sträcker sig så nära som ca 5 meter ifrån bäcken.

2013-07-16, Noteras att bäcken fördjupats och muddrats vid företaget Centrum Påle AB.

2013-07-16, Noteras att jord och lermassor transporterats från okänd ort och lagrats i stora högar, intill det i år kalhuggna området på Kollanda mosse.

Överträdelser av föreskrivna skyddsåtgärder:

1 Arbetet får inte utföras under perioden 15 mars - 15 augusti.

Trots detta genomförs avverkningen på mossen under perioden 18-21 april, en mycket känslig tid för häckande fåglar.

2 En zon om minst 25 m ska lämnas fri till bäcken (vid Centrum Påle AB).

Den 16 juli observerades hur betongutfyllnader täckts med grus och sten intill ett avstånd av ca 5 m från bäcken.

3 Sköljvatten från cementblandare och liknande får inte tömmas ut i vattendrag eller andra fuktiga partier utan endast inom ert eget verksamhetsområde där det kan tas omhand på lämpligt sätt.

16 juli iaktogs hur Kilanda Cementgjuteri AB spolat rent sina fordon så att sköljvattnet med färsk betong rinner rakt ut i mossen.

4 Markavvattning får inte ske.

16 juli observerades hur bäcken fördjupats och muddrats vid Centrum Påle AB, markavvattning enligt 11 kap 2 § miljöbalken har alltså skett.

5 Utfyllnadsområdet ska mätas in med koordinater. (Länsstyrelsen konstaterar i sitt föreläggande att det markerade utfyllnadsområdet (4 ha) redan till viss del är utfyllt). I ett annat beslut (dnr 535-001083-2010) konstaterar länsstyrelsen att utfyllnad skett successivt under många år men att det ej är aktuellt att vidta några tillsynsåtgärder. Samtidigt konstateras också att fortsatt utfyllnad är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 11 kap miljöbalken.

Vid förfrågan om koordinaterna som utmätningen grundas på visar det sig att de inte går att få fram då de raderats ur kommunens arkiv. Våra mätningar baserade på egna GPS-koordinater antyder att den avverkade mossetan är någonstans mellan 6,5 och 8 ha.

- Länsstyrelsen förutsätter att företaget för utfyllnaden använder massor som inte innehåller någon form av föroreningar.

Under sommaren har en stor mängd lerhaltiga massor lagts upp i utkanten av nuvarande utfyllnad och det får antas att dessa kommer att användas vid utfyllnaden. Var dessa massor kommer ifrån är inte känt ej heller sammansättningen

ANF har tidigare under sommaren till Länsstyrelsen samt till Ale Kommun i skrivelser påtalat ovanstående överträdelser av kraven i Länsstyrelsens föreläggande.

NFiNÄ förväntar sig att de misstänkta miljöbrotten skyndsamt granskas och utreds och att i avvaktan på resultatet av förundersökning bör det beslutas om en inhibition av verkställandet av de planerade utfyllnaderna. Föreningen anser dessutom att hela

ärendet med tillståndet (enligt 12 kap 6 § i miljöbalken) för utfyllnaden bör ses över. I ljuset av vad som framkommit om industrins agerande, och att utfyllnad skett under lång tid finns det anledning att befara onödiga skador på värdefull miljö. Det har i ärendet inte heller tagits tillbörlig hänsyn till de faktiska omständigheterna: Kollanda Mosse är ett mossekomplex av riksintresse både för naturvård och för friluftsliv med mycket höga naturvärden som i Våtmarksinventeringen fått högsta klassningen, I.

Nedan ges en kompletterande beskrivning och motivering till föreningens ställningstagande.

Naturvårdsobjektet Kollanda Mosse

Kollanda Mosse ligger inom riksintresseområden för både naturvård (NRO 14123) och friluftsliv (FP8). Mossen utgör ett för regionen typiskt våtmarksområde med stora värden för framförallt fågellivet. I våtmarksinventeringen ges mossen klass I varvid storlek och variation är viktiga. I Ale kommuns naturvårdsprogram klassas Kollanda Mosse som unik och anses alltså ha mycket stora naturvärden.

Länsstyrelsen menar i sina överväganden och beslut att just den delen av mossen som är föremål för utfyllnad, dels är liten dels innefattar delar med lägre naturvärde, eftersom denna sydliga del i stor utsträckning påverkats av dikning och torvtäkt. Dock kan det tvärtom hävdas att de tidigare diken (kraftigt igenvuxna) och även blötare mellanliggande ytor av också delvis igenvuxna torvgravar tillsammans med torrare strängpartier skapat en ökad variation inom mossekomplexet, kanske till förmån för faunan. Värderingen av det aktuella området bör därför ses över

Det existerar dessutom en hydrologisk kontinuitet inom mossekomplexet. En utfyllnad av t.ex. lermassor vid industrin kommer att riskera påverka stora delar av det nedströms belägna partierna. Detta accentueras genom att en bäck rinner genom det utfyllda industriområdet, vilket också omfattar det blötare laggpartiet i denna del av mossen.

I sitt föreläggande argumenterar länsstyrelsen utifrån att mossen måste ses som en helhet och då utgör total förstörelse av smärre ytor betydelselösa förluster för t.ex. de groddjur (främst åkergrodan) som drabbas. Detta resonemang underbyggs inte med några fakta utan det antas vara så.

Utifrån att betrakta mossen som en helhet med hydrologisk kontinuitet kan det rakt motsatta hävdas. Risker för att utfyllnaden (som dessutom kan komma att ske med lerhaltiga massor) påverkar en betydligt större areal av mosseplanet kan vara avsevärd varvid också påverkan på åkergrodan kan bli stor. Det är dessutom så att inom den yta som planeras bli utfylld har fåglar som är rödlistade och upptagna i fågeldirektivet observerats. Ytterligare undersökningar krävs och skulle kanske kunna visa på mer värdefulla arter inom påverkansområdet. Buller från verksamheten kan dessutom, trots ett föreskrivande om bullerplank (storlek?, placering?), störa fågellivet på mossens mer centrala delar. Byggnationer utan lov, okontrollerad utfyllnad och nu senast avverkad martallskog har påverkat riksintresset negativt, men ändå inte så oåterkalleligt som en större utfyllnad kommer att göra. Ett helhetsbaserat synsätt och med hänsyn tagen till att våtmarker med höga

naturvärden är viktiga för att uppnå miljömålet *Myllrande våtmarker* kan vara viktigt för hur Kollanda Mosse ska behandlas (jfr Dom M 1278-12 i Mark och miljööverdomstolen)

I det akuta läge som nu uppkommit är det viktigt att arbetena med utfyllnaden av mossen närmast industrin omedelbart stoppas. Påbörjas utfyllnaden så spolieras den aktuella delen av mossen för all framtid vilket är mycket olyckligt då detta riskerar att påverka även de mest värdefulla delarna av mossen.

Naturskyddsföreningen i Norra Älvsborg yrkar alltså:

- att verkställigheten av planerade åtgärder inhiberas
- att misstänkta miljöbrott utreds
- att en omprövning av hela ärendet sker så att ett riksintresse med mycket höga naturvärden inte påverkas

Naturskyddsföreningen i Norra Älvsborg/
Ingvar Andersson, ordf.